

Leander Fužir - Landi Foto: Nejc Strojnik

V SPOMIN

Umrl koroški umetnik Leander Fužir - Landi

Včeraj zjutraj je v slovenjegraški bolnišnici umrl koroški slikar Leander Fužir. Bil je izjemen človek v vseh pogledih

Jasmina Detela

V 81. letu starosti je v nedeljo zgodaj zjutraj v slovenjegraški bolnišnici umrl koroški umetnik Leander Fužir iz Črne na Koroškem. Življenje je posvetil slikarstvu, umetnosti, bil je častni občan Črne na Koroškem. Fužir, umetnik s samorastniško držo, je v bogati likovni in ustvarjalni izpovedi uporabljal vse slikarske tehnike, največ pa tehniko akrila, krede in akvarela. Ta mu je bil najljubši. V bogati likovni in ustvarjalni izpovedi je naslikal veliko portretov in se dotaknil zgodb ljudi s socialnega roba. Kot je oktobra lani povedal v intervjuju za *Večer*, se je v tem našel: "Imel sem obdobje, v katerem sem naslikal vse Črnjane, ki so drugače, posebno živeli, tista razstava je bila kar odmevna. Velikokrat sem se poistovetil tudi z ljudmi z roba, tudi njih sem slikal. Prežihov Voranc je opisoval težko življenje kmečkih, delavskih ljudi. Tudi meni kot otroku ni bilo vedno lahko. Delavske zgodbe so mi bile blizu, videl sem se v njih. Jedli smo samo črni kruh, ki je zdaj postal zelo cenjen. Skromni smo bili, a je bilo v vseh drugih pogledih življenje zelo bogato."

Vse življenje je bil povezan z rudarstvom, s knapi. Kot otrok je živel na Prevaljah (na Glavarstvu), mimo njegove hiše so rudarji hodili na delo v leški

premogovnik. Smilili so se mu, saj so imeli težko delo. "Rudarske motive sem slikal po spominu, takrat na začetku še nisi uniform niso imeli, spominim se, kako izgledali so bili kopalci. Žilica. Knapovstvo je počasi umiralo, zato sem želel ohraniti njihove podobe," je povedal za *Večer*.

Bil je samouk, saj v slikarstvu ni imel formalne izobrazbe. Vedno je iskal neko svojo smer, hotel je biti drugačen. Se je pa vmes, kolikor se je dalo, neformalno izobraževal. Redno je sodeloval na likovnih kolonijah in predavanjih, tudi bal je slikal. Svoje slike je razstavljal na več samostojnih in skupinskih razstavah v Sloveniji, Avstriji in Italiji. Ob razstavah so izšle zloženske in katalog ter strokovne ocene v časopisju. Večkrat je bil za svoja dela nagraden. Je ilustrator dveh Prežihovih del: *Solzice* in *Čez*

goro k očetu, treh pesniških zbirk, dveh otroških pravljič ter pesmarice.

Za odziv smo poklicali tudi črnjansko župnico Romano Lesjak, ki je povedala, da je bil Fužir človek z veliko začetnico. "Naklonjen je bil rodnim Prevaljam in Črni na Koroškem, kjer je živel. Njegove slike Črne bodo vedno živele in tudi slike, ki jih je slikal, predvsem 'male' ljudi. Bil je zelo ponosen na naziv častnega občana, ki ga je prejel lani, mi pa zelo ponosni, da ga je sprejel. Pogrešali ga bomo pri slikarskih kolonijah, v CUDV, osnovni šoli, povsod, kjer se je vedno brez omahovanja odzval vabilu. Bil je res aktiven Črnjan na več področjih. Med drugim sodnik na smečarskih tekmah. Res je bil izjemen človek v vseh pogledih." Občina Črna bo organizirala žalno sejo občinskega sveta, najverjetneje v sredo.

KROG ŽIVLJENJA

Tisoč ljudi dobrodelno hodilo po ravenskem parku

Privedite Krog življenja tudi letos združila mlade in stare iz celotne Mežiške doline. V 24 urah so ob lepem vremenu prehodili več kot 6000 krogov

Jasmina Detela

Lepo vreme je v ravenski Grajski park privabilo množico ljudi. Foto: Petra Lesjak Tušek

Lepo vreme je v Grajski park na Ravne na Koroškem v dveh dneh (od petka popoldan do sobote popoldan) privabilo množico ljudi, ki so sodelovali na športno-dobrodelnem dogodku Krog življenja. Pripravilo ga je že četrty zapored Slovensko onkološko društvo za moške OnkoMan. Sodelovalo je 13 ekip, prišlo pa je tudi ogromno posameznikov, tako da je končni izplen res velik. Udeleženci nepretgoma hodijo po parku in nabirajo kroge, skupaj so jih letos prehodili kar 6602 (lani 2783 krogov).

"Zelo veliko je bilo posameznikov, ki so prehodili nekaj krogov. Skupno je hodilo zagotovo okoli tisoč ljudi. Bilo je res noro, neverjetno, kakšen je bil odziv in energija. Ljudje so bili porazdeljeni skozi oba dneva, naklonjeno nam je bilo vreme. Udeleženci so bili stari od tri do 90 let, prišli so iz cele Mežiške doline," je navdušen Matej Pečovnik, predsednik Slovenskega onkološkega društva za moške. Koliko denarja so zbrali, Pečovnik še ni mogel povedati, dejal pa je, da je dovolj za nakup dveh sobnih koles za potrebe fizioterapije za Onkološki inštitut Ljubljana. Pečovnik pričakuje, da bo prihodnje leto sodelovalo še

več ekip in posameznikov. Pričakujemo pravi bum, pove.

Letošnji krog življenja je ozaveščal o rakah prebival. V Sloveniji in tudi na Koroškem je med vsemi vrstami boleznimi raka na prebavilih na prvem mestu rak na debelem črevesju in danki, zajema polovico vseh boleznih raka na prebavilih, redkeje se pojavljajo rak na želodcu, rak na trebušni slinavki in rak na požiralniku. Zelo pomemben za zgodnje odkrivanje in preprečevanje raka na debelem črevesju in danki je program Svit. Izvaja se po celi Sloveniji. Odzivnost ljudi na Koroškem je bila leta 2022 okoli 66-odstotna, kar je nad slovenskim povprečjem. Želijo si, da bi bila še višja, okoli 70-odstotna. Med koroškimi občninami je bila odzivnost najgoj let, prišli so iz cele Mežiške doline," je navdušen Matej Pečovnik, predsednik Slovenskega onkološkega društva za moške. Koliko denarja so zbrali, Pečovnik še ni mogel povedati, dejal pa je, da je dovolj za nakup dveh sobnih koles za potrebe fizioterapije za Onkološki inštitut Ljubljana. Pečovnik pričakuje, da bo prihodnje leto sodelovalo še

Trajnostna pridelava jabolk

Slovensko sadjarstvo uspešno krmari med klimatskimi spremembami in zahtevami po trajnostno pridelanih jabolkih

Slovenska pridelava jabolk vselej tradicionalno sledi najrazvitejšim evropskim pridelovalnim trendom. Najpomembnejše spremembe, ki so pripomogle k razvoju slovenskega sadjarstva, so bile goste sajenje z uporabo šibko rastočih podlag, sledenje sodobnemu sortimentu z uvajanjem najperspektivnejših visokokakovostnih sort ter uvajanje integriranega varstva, integrirane pridelave in tehnologije za varovanje pred točo. Kljub uspešnemu in kontinuiranemu uvajanju novosti je pridelava jabolk v zadnjem desetletju izpostavljena izjemnemu pritisku. Sooča se s hudimi težavami, ki jih predstavlja močna konkurenca na evropskem in svetovnem trgu, izpostavljena je očitnemu pomanjkanju delovne sile in vse večjemu številu omejitev v pridelavi, povezanih z uporabo fitofarmaceutskih sredstev. Ob vseh naštetih omejitvah mora pridelovalec še na okolju prijazen način pridelati velike količine kakovostnih plodov in jih tržiti po svetovno konkurenčni ceni.

V okviru projekta EIP 16.2 Visokostorilna trajnostna pridelava jabolk, ki ga je financirala Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa

investira v podeželje, v znesku 348.832,86 evra, so na podlagi vseh delavnikov in zahtev, s katerimi se spopada današnje sadjarstvo, zastavljene nove metode, da bi se povečala količina pridelkov, ki so hkrati kakovostni. Vsebine projekta se dotikajo zamenjav ali omejitev uporabe kemično-sintetičnih sredstev za varstvo rastlin in uravnavanje rasti ter rodnosti s fizikalnimi postopki (trajnostno in okolju prijazno), povečanja zaupanja kupcev v popolno neoporečnost plodov (povečanje porabe) in povečanja delovne učinkovitosti z mehaniziranjem pridelovalnih postopkov (konkurenčnost, izboljšanje in olajšanje delovnih razmer z namenom motiviranja za zaposlovanje v kmetijstvu).

SESTAVA PARTNERSTVA

V projektu sodeluje 15 partnerjev, od izobraževalnih in raziskovalnih institucij do javne svetovalne službe ter kmetijskih gospodarstev. Ti so Univerza v Mariboru (Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede), Univerza v Ljubljani (UL BF), Kmetijski inštitut Slovenije, KGZS KGZ Maribor, KGZS KGZ Murska Sobota, KGZS KGZ Novo mesto, KGZS KGZ Ljubljana, Evrosad, d.o.o., Mirosan, d.o.o., Karlovček, d.o.o., KGZ Sava, z.o.o., Adam Novak, Branko Juhart, Mohor Holešek in Vojko Šušterič.

NAMEN IN CILJI PROJEKTA

- Združitev preizkušenih pridelovalnih tehnik za trajnostno in konkurenčno pridelavo prvostinskih jabolk.
- Zmanjševanje obremenitve okolja.
- Zmanjševanje pridelovalnih tveganj zaradi podnebni sprememb.
- Doseganje najvišjih tržnih standardov.

REZULTATI PROJEKTA

- Uvedba "nekemičnih" ukrepov, s katerimi ohranjamo ali po-

Organo spondebo

večujemo biotsko pestrost, kot so strojno redčenje, rez korenin, uporaba organskih gnojil za zagotavljanje potreb po dušiku, uvajanje tehnologije brez uporabe herbicidov z nizko podrastjo v pasu pod drevesi.

- Doseganje najvišjih trženskih standardov z zelo zmanjšanimi ostanki FFS s pomočjo tako imenovane 0-residue pridelave, ki omogoča prebroditi nerешene tehnološke težave v ekološki pridelavi.
- Vzpostavitev partnerskega trikotnika projekta.
- Zastavitev tehnoloških shem ter začetek izvajanja tehnologije oskrbe tal, pomotehničnih ukrepov, regulacije pridelka, varstva rastlin in skladiščenje pridelka.
- Spremljanje, nadziranje in korigiranje nove tehnologije glede na specifične okoliščine kmetijskega gospodarstva.

Red. prof. dr. Stanislav Tojnk
Katedra za sadjarstvo in pridelavo sadja
Univerza v Mariboru (UM FKVB)